

Four Faces of Political Legitimacy. An Analytical Framework
B. Netelenbos

Samenvatting *Four Faces of Political Legitimacy. An Analytical Framework*

Door B. Netelenbos

Niet alleen veel wetenschappers, maar ook politici, journalisten en burgers, houden zich bezig met de vraag of en wanneer de politiek legitiem is. Sommigen vragen zich ook af of de huidige politiek niet in een legitimiteitscrisis is verzeild. Dit zijn belangrijke vragen, niet in de laatste plaats omdat politiek over macht gaat en de staat haar macht zelfs met geweld kan realiseren. Dat we onderhevig zijn aan politieke macht is misschien onvermijdelijk, maar dan kunnen we beter streven naar een machtsuitoefening die legitiem is.

Er zijn in het algemeen twee benaderingen om de legitimiteit van de politiek te begrijpen. De eerste, de normatieve benadering, probeert te begrijpen hoe een legitieme politiek er uit zou moeten zien. In deze benadering wordt legitimiteit vaak begrepen in termen van rechtvaardigheid gebaseerd op vrijheid, gelijkheid of democratie. De tweede benadering, de empirische benadering, kijkt niet naar wat een legitieme politiek zou moeten zijn, maar of de politiek legitiem is – een verschil tussen ‘zou moeten zijn’ en ‘zijn’. Dit proefschrift benadert politieke legitimiteit vanuit de tweede benadering, met name vanuit het idee dat als we niet weten wat legitimiteit is, we ook niet goed kunnen bedenken hoe een ideale politiek er uit zou moeten zien.

Het grote probleem, echter, is dat het heel moeilijk blijkt om te begrijpen wat politieke legitimiteit is. Hoe herken je politieke legitimiteit wanneer je haar tegenkomt? Dit is de vraag die dit proefschrift probeert te beantwoorden door een analytisch kader te ontwerpen waarmee politieke legitimiteit in de werkelijkheid geanalyseerd kan worden.

Om dit analytische kader te ontdekken, gaat dit proefschrift uit van drie basisassumpties. Ten eerste, zoals reeds uitgelegd, richt het zich op een empirisch begrip van legitimiteit. Ten tweede is het belangrijk om legitimiteit te begrijpen vanuit het perspectief van mensen onderworpen aan politieke macht. Dit lijkt vanzelfsprekend, maar het is verbazingwekkend hoe vaak dit perspectief als irrelevant wordt beschouwd. Het gaat er echter om te verklaren wanneer burgers, of actoren in het algemeen, de politiek legitiem vinden – wanneer beschouwen zij in hun dagelijks leven de politiek als normatief valide?

Ten slotte kunnen we er niet vanuit gaan dat er maar één manier bestaat om de politiek te begrijpen. Wat politiek is, is op zichzelf al een hele moeilijke vraag. In zijn beroemde sociologische werk over politieke legitimiteit reduceerde Max Weber politiek tot gezag. De assumptie van dit proefschrift is echter dat er in een complexe maatschappij niet zoiets bestaat als ‘de’ aard van de politiek. In dat opzicht is deze dissertatie een ‘update’ van Weber’s werk. Om toch grip op politiek te

krijgen, wordt beargumenteerd dat we de aard van politieke relaties op vier verschillende manieren kunnen benaderen: als gezag, als conflict, als coördinatie en als argumentatie.

Het organiserend principe in deze dissertatie is het inzicht dat de aard van politieke relaties bepaalt hoe we politieke legitimiteit kunnen begrijpen. Zodoende bestaat het analytisch kader uit 'vier gezichten' van politieke legitimiteit, gebaseerd op vier verschillende karakters van politiek. Met dit kader zijn legitimeringsprocessen – en mogelijke veranderingen en crises – in de complexe politieke praktijk van vandaag de dag beter te begrijpen.